

Контроль за сферою державних закупівель посилюється в режимі он-лайн

Існування будь-якої системи не є можливим без створення належного та ефективного контролю за нею. Нормами Закону України «Про здійснення державних закупівель» від 10.04.2014 № 1197-VII передбачено, що органи Державної фінансової інспекції України разом з іншими органами державного регулювання та контролю у сфері закупівель здійснюють контроль у сфері державних закупівель у межах своїх повноважень, визначених Конституцією та законами України.

Законом України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 № 2239-III, зі змінами, передбачається, що зазначений державний фінансовий контроль забезпечується органом державного фінансового контролю — Державною фінансовою інспекцією та її територіальними органами через проведення державного фінансового аудиту, перевірок державних закупівель та інспектування.

До останнього часу зазначені шляхи здійснення фінансового контролю за сферою державних закупівель з боку органів Держфінінспекції були вичерпними.

Проте Постановою Кабінету Міністрів України від 25.06.2014 за № 214 «Про окремі заходи щодо забезпечення фінансового контролю за діяльністю суб'єктів господарювання державного сектору економіки» (далі за текстом — Постанова № 214) затверджено Порядок проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту окремих господарських операцій та Перелік суб'єктів господарювання, щодо яких проводиться державний фінансовий аудит окремих господарських операцій.

Зазначеною Постановою визначено механізм проведення Держфінінспекцією, її територіальними органами (далі за текстом — контролюючий орган) державного фінансового аудиту окремих господарських операцій, що здійснюються суб'єктами господарювання (далі за текстом — операційний аудит).

Слід зазначити, що в історичному минулому органи Держфінінспекції вже мали нормативно закріплене право на проведення операційного аудиту.

Зокрема, першого разу він був уведений у дію Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 506 «Про затвердження Порядку проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту окремих господарських операцій».

Однак, проіснувавши майже чотири роки, був скасований Постановою Уряду від 19.12.2012 № 1182.

І ось «старий-новий аудит» з'являється знову. Наразі основним завданням операційного аудиту є сприяння забезпеченню суб'єктами господарювання законного та ефективного

використання державних чи комунальних коштів та/або майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку та складення фінансової звітності.

При цьому додаток № 1 до Постанови № 214 визначає Перелік господарських операцій, що підлягають моніторингу, серед яких у розумінні законодавства у сфері державних закупівель можна виокремити такі операції:

здійснені суб'єктом господарювання [за чинними договорами (угодами, контрактами) та заплановані до здійснення за їх проектами] з придбання товарно-матеріальних цінностей, робіт і послуг у вітчизняних та іноземних постачальників і підрядників, у тому числі:

з отримання консалтингових, аудиторських, інформаційно-консультаційних та юридичних послуг;

із страхування (крім державного соціального страхування, обов'язкового страхування та страхування відповідно до міжнародних договорів);

із здійснення представницьких заходів та реклами;

з бюджетними коштами;

з придбання товарів, робіт і послуг відповідно до законодавства у сфері державних закупівель.

Платіжні доручення, що підлягають моніторингу, у сфері державних закупівель

Крім того, платіжними дорученнями, що підлягають моніторингу, зокрема у сфері державних закупівель, є (додаток № 2 до Постанови № 214):

платіжні доручення з придбання товарно-матеріальних цінностей, робіт і послуг у вітчизняних та іноземних постачальників і підрядників, у тому числі: з оплати консалтингових, аудиторських, інформаційно-консультаційних та юридичних послуг; із страхування (крім державного соціального страхування, обов'язкового страхування та страхування відповідно до міжнародних договорів); із здійснення представницьких заходів та реклами;

платіжні доручення за операціями з бюджетними коштами.

Тезово ключові етапи проведення операційного аудиту саме державних закупівель складаються з:

державному аудитору (посадова особа Держфінінспекції, наділена повноваженнями щодо проведення операційного аудиту) видається за встановленим Міністерством фінансів України зразком направлення на проведення операційного аудиту, що підписується керівником контролюючого органу і скріплюється його печаткою;

державний аудитор зобов'язаний пред'явити керівникові суб'єкта господарювання направлення для проведення операційного аудиту та розписатися в журналі реєстрації перевірок (у разі його наявності);

керівник суб'єкта господарювання забезпечує створення належних умов для проведення операційного аудиту та несе персональну відповідальність за достовірність, своєчасність і повноту подання необхідної інформації;

операційний аудит відносно державних закупівель включає проведення моніторингу господарських операцій суб'єктів господарювання, пов'язаних з придбанням товарів (послуг), вартість яких дорівнює або перевищує 100 тис. грн, а також робіт, вартість яких дорівнює або перевищує 1 млн грн; проведення перевірки ризикових операцій у частині законності та ефективності використання державних чи комунальних коштів та/або майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку, складення і подання фінансової звітності тощо.

Ризиковими операціями за Постановою № 214 вважаються дії (події) зовнішнього і внутрішнього характеру, які негативно вплинули або можуть вплинути на стан управління фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання, досягнення ним поставлених цілей і виконання завдань, ефективність використання ресурсів, результати фінансово-господарської діяльності, а також на можливість підвищення ефективності, поліпшення фінансових і виробничих результатів діяльності об'єкта операційного аудиту.

Моніторингу також підлягають платіжні доручення на проведення банківських розрахунків до їх підписання керівником суб'єкта господарювання за зобов'язаннями поточного та попередніх періодів, пов'язаними з придбанням товарів (послуг), вартість яких дорівнює або перевищує 100 тис. грн, а також робіт, вартість яких дорівнює або перевищує 1 млн гривень;

платіжні доручення для проведення моніторингу подаються державному аудиторі за три робочих дні до їх підписання керівником суб'єкта господарювання;

платіжні доручення, що підлягають моніторингу, погоджуються державним аудитором, а в разі виявлення ним ознак, що можуть свідчити про відхилення від

установленого законодавством порядку використання державних чи комунальних коштів та/або майна, державний аудитор не погоджує відповідне платіжне доручення, про що письмово повідомляє керівникам органу Держфінінспекції, суб'єкта господарювання та органу управління — суб'єкта управління об'єктами державної власності;

у разі коли в ході операційного аудиту встановлено, що прийняття управлінських рішень, здійснення господарських операцій може призвести до неефективного чи незаконного використання державних чи комунальних коштів та/або майна, фінансових порушень або порушення вимог законодавства, державний аудитор письмово повідомляє про це керівникам — суб'єкта господарювання, органу Держфінінспекції та органу управління з поданням відповідних пропозицій;

результати дослідження ризикових операцій оформлюються у вигляді довідки, що складається у двох примірниках, один з яких направляються керівникові суб'єкта господарювання, що приймає рішення щодо запобігання негативним наслідкам, що можуть бути спричинені ризиковими операціями, зокрема за результатами моніторингу платіжних доручень, або їх мінімізації;

результати операційного аудиту відображаються в аудиторському звіті, що складається у трьох примірниках: 1-й — для контролюючого органу; 2-й — для керівника суб'єкта господарювання; 3-й — для органу управління.

Водночас аудиторський звіт розглядається за участю керівника та уповноважених представників суб'єкта господарювання, зауваження та пропозиції яких враховуються або відображаються у протоколі розбіжностей, що додається до звіту.

У разі встановлення факту порушення вимог законодавства під час проведення операційного аудиту державний аудитор невідкладно інформує про це керівника контролюючого органу.

За результатами розгляду зазначеної інформації орган Держфінінспекції надсилає керівникові суб'єкта господарювання та/або його органу управління письмові вимоги щодо усунення виявлених порушень із зазначенням строку зворотного інформування про вжиті заходи щодо їх усунення.

Разом з тим у разі неусунення керівником суб'єкта господарювання та/або його органом управління у зазначені строки виявлених порушень державний аудитор невідкладно інформує про це керівника органу Держфінінспекції для вжиття передбачених законодавством заходів.

Крім того, для підтвердження виявлених у ході операційного аудиту фактів порушення законодавства та належного їх документування контролюючий орган забезпечує

проведення в установленому порядку ревізії фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Окремо Постановою № 214 визначено, що державний аудитор несе відповідальність згідно із статтею 12 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 № 2239-III, зі змінами.

Зазначеною нормою визначено, що службові особи органів державного фінансового контролю зобов'язані суворо дотримуватися норм Конституції України, законів України, прав та інтересів громадян, підприємств, установ і організацій, що охороняються законом. За невиконання або неналежне виконання службовими особами органів державного фінансового контролю своїх обов'язків вони притягаються до дисциплінарної та кримінальної відповідальності відповідно до чинного законодавства.

Крім того, Постановою № 214 Держфінінспекція також зобов'язана проводити щороку ротацію посадових осіб контролюючого органу, які наділені повноваженнями щодо проведення державного фінансового аудиту окремих господарських операцій.

Довідково:

Постанова № 214 набрала чинності після її публікації в газеті «Урядовий кур'єр» від 03.07.2014 року за № 117. Водночас відповідно до затвердженого Постановою № 214 Переліку суб'єктів господарювання (органів управління) щодо яких буде проводиться органами Держфінінспекції державний фінансовий аудит окремих господарських операцій, такими суб'єктами наразі є:

Кабінет Міністрів України;

Державне підприємство «Енергоринок»;

НАК «Укragролізинг»;

Державне підприємство «Укресурси»;

Державне спеціалізоване підприємство «Укрспецторг»;

Міненерговугілля;

ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»;

ПАТ «Укргазвидобування» НАК «Нафтогаз України»;

ПАТ «Укртрансгаз» НАК «Нафтогаз України»;

ПАТ «Укртранснафта»;

Державне підприємство «Національна енергетична компанія «Укренерго»;

Державне підприємство «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом»;

ПАТ «Укргідроенерго»;

Мінінфраструктури;

Державне підприємство обслуговування повітряного руху України;

Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта»;

Державне підприємство «Одеський морський торговельний порт»;

Державне підприємство «Морський торговельний порт «Южний»;

Державне підприємство «Іллічівський морський торговельний порт»;

Державне підприємство «Маріупольський морський торговельний порт»;

Державне підприємство «Дельта-лоцман»;

Державна адміністрація залізничного транспорту «Укрзалізниця»;

Державне підприємство «Донецька залізниця»;

Державне підприємство «Придніпровська залізниця»;

Державне підприємство «Одеська залізниця»;

Державне територіальне галузеве об'єднання «Львівська залізниця»;

Статутне територіальне галузеве об'єднання «Південна залізниця»;

Державне підприємство матеріально-технічного забезпечення залізничного транспорту «Укрзалізничпостач»;

Державне територіальне галузеве об'єднання «Південно-Західна залізниця»;

Державне підприємство «Міжнародний аеропорт «Бориспіль»;

Державне підприємство «Адміністрація морських портів України»;

Мінпромполітики;

Українське державне підприємство «Укрхімтрансміа»;

Державне підприємство «Антонов»;

Фонд державного майна;

ВАТ «Одеський припортовий завод»;

ВАТ «Турбоатом»;

Мінагрополітики;

Державне підприємство «Артемсіль»;

НКРЗІ;

Державне підприємство «Український державний центр радіочастот»;

Державний концерн «Укроборонпром»;

*Державне підприємство «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування "Зоря"
– "Машпроект"»;*

Національний банк;

Державне підприємство «Поліграфічний комбінат “Україна” по виготовленню цінних паперів».